

Središnji državni ured
za demografiju i mlade
u partnerstvu s
Gradom Metkovićem
organizira konferenciju

Doprinos
JLP(R)S-a
demografskoj
revitalizaciji
Dubrovačko-
neretvanske
županije

Metković, 24. studenog 2021.

Poštovani čitatelji i sudionici,

Središnji državni ured za demografiju i mlade sedmom po redu Knjižicom sažetaka nastavlja jačati suradnju s jedinicama lokalne i područne samouprave organizacijom konferencija o demografskoj revitalizaciji Republike Hrvatske.

Nakon Đakova, Senja, Knina, Topuskog, Trakošćana i Klisa demografsko stanje, mjere i primjere dobre prakse predstaviti će općine i gradovi u Dubrovačko-neretvanskoj županiji u Metkoviću. Do sada održane konferencije dale su prikaz demografske slike regionalnih i lokalnih područja, kao i primjere dobre prakse koje su pokazale učinke u pojedinim sredinama.

Pokazalo se da je suradnjom Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade sa županijama, gradovima i općinama moguće ostvariti pozitivne rezultate i doprinijeti smanjenju regionalnih nejednakosti i podizanje životnog standarda u svim dijelovima Hrvatske.

Središnji državni ured prepoznaje i pozdravlja osviještenost lokalnih i regionalnih vlasti za demografsku revitalizaciju svog područja i povećanje ulaganja u obitelji i mlade, bez obzira na pandemijske uvjete. Vidljivo je to i iz podataka o demografskim mjerama jedinica lokalne i područne samouprave, koje Ured objedinjuje na nacionalnoj razini.

Okupljanjem predstavnika jedinica lokalne i područne samouprave s područja Dubrovačko-neretvanske županije, stručnjaka iz područja demografije te predstavnika državnih i javnih tijela, kroz razmjenu iskustava i analiza te primjera dobre prakse olakšat će se rješavanje lokalnih demografskih izazova, kao i doprinijeti kreiranju politika na nacionalnoj razini.

Prilika je ovo za istaknuti kako će politike i programi demografske revitalizacije objedinjene u Strategiji za demografsku revitalizaciju Republike Hrvatske do 2031. godine. biti smjernice, ali i obaveza svim dionicima u društvu da kroz zajedničko djelovanje rade na obnovi demografske slike zemlje.

Vjerujemo da će vam ova Konferencija u našoj najjužnijoj županiji pružiti dodatnu motivaciju i potaknuti vas na unaprjeđenje postojećih i kreiranje novih mjera usmjerenih na dugoročna poboljšanja demografskih kretanja.

Željka Josić, dr. med.
državna tajnica
za demografiju i mlade

Središnji državni ured
za demografiju i mlade
u partnerstvu s
Gradom Metkovićem
organizira konferenciju

Doprinos JLP(R)S-a demografskoj revitalizaciji Dubrovačko- neretvanske županije

Metković, Ustanova za kulturu i sport
24. studenog 2021. godine

PROGRAM KONFERENCIJE

09:30 - 10:00 registracija sudionika

OTVARANJE KONFERENCIJE I UVODNO OBRAĆANJE

Moderator: **Daria Marjanović** | Središnji državni ured za demografiju i mlade

10:00 - 10:30 **Dalibor Milan** | gradonačelnik Grada Metkovića

Zrinka Mijoč | ravnateljica Ustanove za kulturu i sport

Nikola Dobrosravić | župan Dubrovačko-neretvanske županije

Željka Josić, dr. med. | državna tajnica, Središnji državni ureda za demografiju i mlade

IZLAGANJA SUDIONIKA I PANEL RASPRAVA - 1. SESIJA

10:30 - 12:00

Moderator: dr. sc. **Mislav Rubić** | Središnji državni ured za demografiju i mlade

10:30 - 11:30 dr. sc. **Dražen Živić** | Institut društvenih znanosti Ivo Pilar | „Aktualne demografske prilike i perspektive revitalizacije stanovništva Dubrovačko-neretvanske županije”

dr. sc. **Krešimir Ivanda** | Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Katedra za demografiju | „Demografska održivost općina i gradova u Hrvatskoj”

izv. prof. dr. sc. **Ivan Čipin** | Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, Katedra za demografiju | „Tekući i budući demografski procesi u Dubrovačko-neretvanskoj županiji”

Domagoj Šutalo | Središnji državni ureda za demografiju i mlade | „Ulaganja Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade i ostalih tijela državne uprave u području predškolskog odgoja i obrazovanja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji”

11:30 – 12:00 Panel rasprava

12:00 – 12:15 Pauza / kava

IZLAGANJA SUDIONIKA I PANEL RASPRAVA - 2. SESIJA

12:15 - 14:00

Moderator: dr. sc. **Mislav Rubić** | Središnji državni ured
za demografiju i mlade

12:15 - 13:15 **Predstavnici JLS - primjeri dobre prakse, izazovi,
financiranje**

Ivan Mataga | gradonačelnik Grada Opuzena
Valentina Vitković | pročelnica Jedininstvenog
upravnog odjela Općine Ston
Dalibor Milan | gradonačelnik Grada Metkovića

13:15 – 14:00 Panel rasprava i zatvaranje konferencije

14:00 – 15:00 Ručak

15:00 – 16:30 Obilazak Arheološkog muzeja Narona uz stručno
vodstvo

dr. sc. **Dražen Živić**
znanstveni savjetnik u trajnom zvanju
pomoćnik ravnatelja Instituta društvenih
znanosti Ivo Pilar
Područni centar Vukovar

AKTUALNE DEMOGRAFSKE PRILIKE I PERSPEKTIVE REVITALIZACIJE STANOVNIŠTVA DUBROVAČKO- NERETVANSKE ŽUPANIJE

Dubrovačko-neretvanska županija prostire se na 1.781 četvornom kilometru površine, odnosno na 3,1% ukupne kopnene površine RH. Prema posljednjem popisu stanovništva (2011.) u Županiji je živjelo 122.568 stanovnika (2,9% ukupnog stanovništva RH), s prosječnom općom relativnom gustoćom naseljenosti od 68,82 stan./km², što ukazuje na napučenost koja je zamjetno ispod državnoga prosjeka (75,7 stan./km²). Predmetna je županija administrativno ustrojena u pet gradova (3,9% svih gradova u RH) i 17 općina (4,0% svih općina u RH), a u njima se nalazi 230 samostalnih naselja (3,4% svih naselja u RH).

Prosječna veličina naselja u Dubrovačko-neretvanskoj županiji iznosila je 533 stanovnika (2011.), što je znakovito manje od hrvatskoga prosjeka (634). Relevantni recentni indikatori demografske dinamike (razdoblje: 1. siječanj 2011. – 31. prosinac 2020.) ukazuju da Dubrovačko-neretvansku županiju u posljednjih deset godina karakterizira neznatna negativna demografska bilanca (-4 stanovnika) kao rezultat prirodnoga pada (-761 osoba) i pozitivnog salda ukupne migracije (757 osoba), što znači da je bioreprodukcija izrazito negativna, a mehaničko kretanje stanovništva (migracija) dominantno pozitivna odrednica kretanja i razvoja stanovništva ove županije od posljednjega popisa iz 2011. godine. Od sredine 2011. do sredine 2020. procijenjeni broj stanovnika Županije povećan je za skromnih 0,1%, što je ipak daleko povoljnije od stope ukupne depopulacije stanovništva Hrvatske u cjelini (-5,4%). Iz ovih bi se pokazatelja moglo zaključiti da je u demografskom smislu Dubrovačko-neretvanska županija u stanovitoj stagnaciji i da pripada svojevrsnom pozitivnom ili manje negativnom demografskom polu RH. No, uvidom u strukturalna obilježja naseljenosti prethodna se ocjena uvelike mijenja.

Naime, treba upozoriti na sve lošije pokazatelje sastava stanovništva po dobi jer oni potvrđuju da je i Dubrovačko-neretvanska županija snažno zahvaćena procesom demografskoga starenja (indeks starenja od popisa 2001. do procjene 2020. povećan je sa 87,1 na 144,7), što je ostarjelost tek nešto slabije izražena u odnosu na RH (indeks starenja procijenjenog broja stanovnika sredinom 2020. iznosio je 149,4). Poremećena dobna struktura stanovništva negativan je čimbenik formiranja fertilnih i radno-sposobnih segmenata populaci-

je, a time i destabilizacijska odrednica populacijske revitalizacije kao i ukupnog društveno-gospodarskog razvoja i napretka u cjelini.

Aktualni demografski trendovi, osobito u bioreprodukciji, upozoravaju na potrebu snažnije primjene različitog spektra cjelovitih i dugoročnih mjera revitalizacije stanovništva kao glavnog pokretača ekonomske aktivnosti u prostoru. Konačni rezultati popisa stanovništva 2021. pokazat će realne razmjere i prostornu raširenost i diferenciranost depopulacijskih procesa u Dubrovačko-neretvanskoj županiji.

Ključne riječi: Dubrovačko-neretvanska županija; depopulacija; prirodni pad; pozitivna migracijska bilanca; demografsko starenje, demografska revitalizacija

dr. sc. **Krešimir Ivanda**
Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Katedra za demografiju

DEMOGRAFSKA ODRŽIVOST OPĆINA I GRADOVA U HRVATSKOJ

Demografske teme s naglaskom na depopulaciju i starenje stanovništva postale su neizbježni dio javnog diskursa u Hrvatskoj. Ipak, naglasak je gotovo uvijek na nacionalnoj ili regionalnoj razini. Za razumijevanje demografskih procesa u Hrvatskoj potrebna je analiza lokalnih specifičnosti odnosno analiza na razini nižih administrativnih jedinica. U tom kontekstu, analiza na razini općina i gradova u Hrvatskoj pokazuje zanimljive rezultate koji nisu vidljivi na županijskoj ili regionalnoj razini. Od ukupnog broja općina i gradova u Hrvatskoj (556), većina ih demografski nije održiva te ubrzano gubi stanovništvo kroz značajno viši broj umrlih od rođenih i/ili značajno viši broj iseljenih u odnosu na doseljene. Osim same depopulacije, ozbiljno je narušena i dobna struktura stanovništva pa tako u značajnom broju općina i gradova većinu stanovništva čini starije stanovništvo i to sa tendencijom rasta. Time su funkcije nižih jedinica lokalne samouprave ugrožene jer već sada, a posebno u budućnosti, dolazi do iznimno teških razvojnih uvjeta tih područja. Takve općine i gradove karakterizira nizak fiskalni kapacitet, slaba privlačna moć za nove investicije i manjak ljudskih resursa uopće za organizaciju učinkovitog javnog servisa i provođenje razvojnih javnih politika.

Osim navedenog, analiza na razini općina i gradova u Hrvatskoj, a posebno u jadranskim županijama, pokazuje i značajnu centralizaciju stanovništva i, prema demografskim pokazateljima, budući prostor razvoja stanovništva. Naime, demografski trendovi u općinama i gradovima pokazuju jasne razlike između depopulacijskih područja i onih koji uspijevaju zadržati broj stanovnika ili ostvaruju rast. Dubrovačko-neretvanska županija je dobar primjer takve situacije. Na relativno malom i uskom prostoru županije prisutne su potpuno različite slike demografskog razvoja stanovništva. Analiza trenutnih i budućih trendova pokazuje procese koji nisu vidljivi na županijskoj razini, a upravo razumijevanje lokalnih specifičnosti doprinosi razvoju učinkovitih javnih politika.

Ključne riječi: depopulacija; dobna struktura; fiskalni kapacitet; demografski trendovi

izv. prof. dr. sc. **Ivan Čipin**
Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Katedra za demografiju

DEMOGRAFSKE MJERE I DEMOGRAFSKI PROCESI U GRADOVIMA I OPĆINAMA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

Demografska slika Dubrovačko-neretvanske županije povoljnija je nego u većini županija u Hrvatskoj. Dok je broj živorođenih u Hrvatskoj u zadnjih deset godina pao za više od 10%, isti je u Dubrovačko-neretvanskoj županiji relativno stabilan. Premda među općinama i gradovima županije postoje varijacije u demografskim trendovima, većina ih nema ubranu depopulaciju kao neke druge jedinice lokalne samouprave u ostalim hrvatskim županijama. Usprkos tome, općine i gradovi ove županije počeli su provoditi mjere i aktivnosti kojima pokušavaju zaustaviti ili preokrenuti nepovoljna demografska kretanja. Smanjivanje mlade i radno aktivne populacije u lokalnim jedinicama dovodi u pitanje njihovu demografsku i ekonomsku održivost. Stoga postoji potreba lokalnih vlasti da utječu na demografska kretanja mjerama i intervencijama koje bi mogle povećati broj novorođenih ili poticajima mladima za povećanje kvalitete života i lakše usklađivanje obiteljskog i poslovnog života.

U ovom izlaganju prikazat će se sustav demografskih mjera koje provode općine i gradovi u Dubrovačko-neretvanskoj županiji. Koristit će se javno objavljeni podaci iz baze Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade. U bazi se nalaze objedinjeni podaci o mjerama i aktivnostima u većini jedinica lokalne i područne samouprave u Hrvatskoj. Oni su uglavnom kategorizirani u financijske poticaje za novorođene, potpore roditeljima u institucionalnoj skrbi predškolske djece, mjere za učenike i studente, te mjere za stambeno zbrinjavanje. Dobiveni rezultati povezat će se s odabranim demografskim pokazateljima, uz diskusiju o sličnostima i razlikama među lokalnim jedinicama.

Ključne riječi: demografske mjere, demografski procesi, jedinice lokalne samouprave, Dubrovačko-neretvanska županija

DEMOGRAFSKE MJERE I DEMOGRAFSKI PROCESI U GRADOVIMA I OPĆINAMA DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE – JUČER, DANAS, SUTRA

Središnji državni ured za demografiju i mlade (dalje u tekstu: Središnji državni ured) izrađuje i provodi politike usmjerene demografskom razvitku, mladima i podršci roditeljstvu, s ciljem osnaživanja mladih i obitelji te učinkovitog upravljanja demografskim izazovima. Ulaganja u predškolsku infrastrukturu i usluge namijenjene djeci jedno su od prioriternih područja Središnjeg državnog ureda s kojima sinergijski djeluje u suradnji s jedinicama lokalne samouprave. S tim u vezi, u prethodnom mandatu Vlade RH uloženo je ukupno 1,5 mlrd. kuna u sustav predškolskog odgoja i obrazovanja. Pritom su jedinice lokalne samouprave iz Dubrovačko neretvanske županije privukle više od 71 mln. kuna putem objavljenih natječaja i poziva tijela državne uprave. Primarni izvori ulaganja su sredstva europskih fondova i državnog proračuna. Na razini Hrvatske, više od 450 dječjih vrtića obuhvaćeno je kapitalnim ulaganjima u infrastrukturu.

Središnji državni ured u svrhu veće dostupnosti usluga za svu djecu predškolske dobi, nastavlja u 2021. ulaganje u izgradnju i dogradnju ustanova ranog i predškolskog odgoja kako u gradovima tako i u ruralnim sredinama u iznosu od 34 mln. kuna. Također, osigurava i financijsku potporu osnivačima dječjih vrtića, primarno općinama, ali i gradovima u dijelu materijalnih troškova (plaće, prehrana, režije, održavanje) za 2021. u iznosu od 20 mln. kuna te će se iznosi potpora u narednim godinama povećavati sa širenjem potreba i zimanja jedinica lokalne samouprave.

Najavljujemo također da će kroz 2022. godinu, Središnji državni ured uvesti novu mjeru koja će kroz Javni poziv omogućiti dodjelu financijske potpore za uređenje dječjih igrališta, školskih dvorana te drugih javnih prostora za igru i rekreaciju kao mjestima međugeneracijskih susreta.

Krajnji cilj svih ulaganja je osiguravanje jednakih mogućnosti za uključivanje svakog djeteta u predškolsku djelatnost i smanjenje postojećih demografskih i regionalnih nejednakosti gradova i općina u Republici Hrvatskoj.

Ključne riječi: dječji vrtići; financijske potpore; podrška roditeljstvu; regionalne nejednakosti

Ivan Mataga

gradonačelnik Grada Opuzena

DOPRINOS GRADA OPUZENA DEMOGRAFSKOJ REVITALIZACIJI DUBROVAČKO-NERETVANSKE ŽUPANIJE

Grad Opuzen kroz Socijalni program provodi demografske mjere isplate naknade za novorođeno dijete u iznosima - prvo dijete - 1.000,00 kn, drugo dijete - 2.000,00 kn, treće dijete - 3.000,00 kn, četvrto i svako sljedeće dijete - 5.000,00 kn koje su se pokazale odličnima za porast nataliteta u gradu, međutim najveći problem je zadržavanje mladih tj. smanjenje odlazaka stanovništva iz JLS koja im ne može osigurati posao koji oni traže sukladno završenom studiju. Jedna od poticajnih mjera konkretno za cijelu dolinu Neretve bi bilo poticanje zainteresiranih privatnih investitora otvaranja diversificiranih radnih mjesta, osim onih vezanih za poljoprivredu i turizam koja bi osigurala ostanak mladih.

Drugi način je veće uključivanje mladih u djelatnosti poljoprivrede i turizma u vidu agroturizma kroz stvaranje dodatne vrijednosti postojećih proizvoda.

Samim time bi bila veća zainteresiranost i produžio bi se rad kroz cijelu godinu, što je jedan od razloga odlazaka jer većina poslova u poljoprivredi i turizmu je sezonskog karaktera.

Ključne riječi: Grad Opuzen; socijalni program; uključenost mladih; agroturizam; sezonski poslovi

nogradnje sukladno provedenom javnom iskazu interesa za stambenim prostorom za mlade obitelji. U području Općine Ston brojne su ruralne sredine s praznim prostorima koje zbog nesređenosti imovinsko-pravnih odnosa zjape prazne, dok projektiranje novih objekata kao i sama gradnja istih zahtjeva velika financijska sredstva koja rijetki mogu priuštiti.

Općina Ston želi zadržati sve mlade ljude, posebice mlade obitelji te nastoji podupirati sve ideje i mjere koje pružaju sigurnost i olakšavaju životnu svakodnevicu.

Ključne riječi: demografske mjere; Općina Ston; subvencije; predškolske ustanove; mlade obitelji; poticajna stanogradnja

Dalibor Milan

gradonačelnik Grada Metkovića

DEMOGRAFSKE MJERE GRADA METKOVIĆA

Po dolasku na čelo grada 2017. godine započeli smo s različitim projektima te uveli pronatalitetne mjere kojima kontinuirano potičemo demografski razvoj. Izuzetno smo zadovoljni jer različita istraživanja pokazuju kako u tome uspijevamo, a prema posljednjim podacima Hrvatskoga zavoda za statistiku, Grad Metković je među tek sedam hrvatskih gradova koji su u 2020. ostvarili pozitivan prirodni prirast.

U sklopu Programa mjera pronatalitetne politike sufinanciramo troškove obiteljima sa četvero i više djece te dodjeljujemo darove za novorođenu djecu. U odnosu na 2017. kada je Grad Metković isplaćivao darove za treće, četvrto i svako sljedeće dijete, uveli smo naknade za prvo i drugo dijete te iznose s godinama višestruko povećali. Još 2018. smanjili smo i cijenu vrtića za otprilike 20 %, a kao rezultat smo dobili stotinjak upisane djece više u pedagošku 2020./2021, u odnosu na razdoblje prije četiri godine. Adaptacijom i uredjenjem dva dječja vrtića na području grada, odlučili smo riješiti i dugogodišnji problem liste čekanja za upise u vrtić.

Uveli smo i različite olakšice u obrazovanju. Osnovnoškolcima sufinanciramo nabavu školskoga pribora, povećali smo broj korisnika prava na sufinanciranje prijevoza učenika, a studentima financiramo dvije godišnje povratne karte od Metkovića do mjesta studiranja i obratno. Studentima dodjeljujemo mjesečni iznos stipendije od 1.200,00 kn te smo jedan smo od vodećih gradova u Hrvatskoj po visini iznosa, po povećanju iznosa te po broju stipendija u odnosu na razdoblje od prije četiri godine. Pri dodjeli stipendija imamo i kategorije stipendija za studente s invaliditetom te djecu poginulih branitelja iz Domovinskoga rata, pri čemu broj stipendija odgovara broju prijavljenih studenata. Grad Metković provodi i niz programa te projekata kojima se utječe na povećanje kvalitete života, a time i na demografski razvoj, poput socijalnih projekata, potpora za poduzetnike i gospodarstvenike, ulaganja u zdravstvenu zaštitu i sl. Nastavno na njih, uvršteni smo među pet finalista izbora na najbolji grad Hrvatske po rastu kvalitete života u posljednje tri godine, kojega su proveli portal gradonačelnik.hr, Jutarnji list te agencija 'Ipsos'.

Ključne riječi: Općina Klis; demografija; mjere; mladi; obrazovanje; roditelj odgovatelj; pozitivan prirodan prirast

Naslov:

Doprinos JLP(R)S-a demografskoj revitalizaciji
Dubrovačko-neretvanske županije

Knjižica sažetaka konferencije održane u Metkoviću,
24. studenog 2021. godine, u organizaciji Središnjeg
državnog ureda za demografiju i mlade i Grada Metkovića

Nakladnik:

Središnji državni ured za demografiju i mlade

Za nakladnika:

Željka Josić, dr. med., državna tajnica

Urednik:

Goran Blagus

Lektura i korektura: Marija Medić

Grafičko oblikovanje: Miranda Herceg, Egg

Tisak: Correctus Media d.o.o., Zagreb

Naklada: 150 primjeraka

Zagreb, 2021.

REPUBLIKA HRVATSKA
Središnji državni ured
za demografiju i mlade

Grad Metković

